

Sensació d'alliberament després del PP

LA CAIGUDA DELS GOVERNS DE
DRETA HA PROPICIAT RÈPLIQUES DE
LA SENSACIÓ D'ALLIBERAMENT QUE
ES PRODUÍ ELS DIES I MESOS
DESPRÉS DE LA MORT DEL
GENERALÍSSIM FRANCISCO FRANCO

Totes les primeres vegades poden ser decisives per al nostre futur. Transformen el passat i solen crear escenaris de neguit, d'esperança i, a voltes, de por. La gran primera vegada per a la gent que hi arribà ja adulta fou la sensació d'alliberament que prengué cos a partir de la defunció de Francisco Franco Bahamonde.

No totes les primeres vegades tenen un abast tan universal, és clar. Cadascú de nosaltres en guarda algunes que constitueixen les fites de la seva vida. Permeteu-me el record d'Octavi Pallissa, mort durant els jocs olímpics del 92. (El món sencer, tret dels seus amics, es va preguntar qui era aquest home, homenatjat pel batlle Maragall al discurs de clausura d'aquell aquelarre. Era un comunista *full-time*, intel·lectual de pes, que havia passat molts anys a l'exili i la resta de la seva vida estudiant i conspirant. El gruix de la seva cultura assaonava prodigiosament la seva mirada crítica.) En tot cas, volia contar que Octavi Pallissa un dia m'havia narrat una de les seves primeres vegades més decisiva: la de reconèixer-se ateu. Recordava el cel envidriat d'aquell dia, la llum malaltissa, les perspectives suburbials, i es recordava ell mateix, en mig d'aquell no lloc, certificant-se la pèrdua de fe en Déu. "Fou", confessava, "un procés dolorós, però no canviaria per res del món el sentiment d'alliberació que em va envair". Potser hauria de treure les cometes, perquè no puc respondre de l'exactitud de les paraules, encara que sí del fet.

En fi, la gran primera vegada col·lectiva per excel·lència, en aquest país, començà amb la mort del dictador. I no pel fet biològic en si, ans pels canvis que es desenvoluparien a continuació. Aquells dies i aquells mesos, entre inquietuds i il·lusions, el país feia un salt cap a no sabíem on. Però, mentre érem

GUILLEM
FRONTERA

en l'aire, alenàrem de pit en ample com no havíem pensat mai que arribaríem a alenar. Fou com un sotrac sísmic que commogué les nostres vides.

Unes vides que, tanmateix, a poc a poc rebaixaren les expectatives esbojarrades del principi i acotaren el cap en travessar les zones grises del nou sistema. És més, la democràcia també presentava itineraris en zones negres, el recorregut de les quals reduïa als mínims formals les qualitats d'aquella democràcia. La realitat ens ensenyava a cada pas que les forces per buidar de llibertat el motlle del sistema continuaven vives i que s'assemblaven molt a les que havien crescut i s'havien multiplicat a l'empara del franquisme.

No és per caprici de l'atzar que la sensació de viure en llibertat hagi patit alts i baixos, i menys encara que aquests baixos encaixin en els períodes de governs de dreta. Segurament la cultura és la matèria que fa les aportacions fonamentals a aquesta sensació, la que l'arrela a la societat i l'empelta a les persones. La dreta ha perdut aquell complex que va patir durant els primers anys de la Transició, derivat d'una tradició política i social que atribuïa la cultura a l'esquerra (i que l'esquerra no va saber aprofitar). Així, on governa la dreta la cultura perd pes any rere any, fins a arribar a situacions tan escandaloses com la creada a terres valencianes sota el domini del PP (del puuto PP, segons declaració d'Ana Luján a l'acte de lliurament dels premis Max): ara comencem a adonar-nos del volum d'allò que va estar prohibit o vetat durant els anys de Camps, Rita & Cia. I en aquests grans actes com els concerts de Raimon o la festassa de la plaça de bous, reapareix la sensació d'alliberament, en una mena de rèpliques del gran moviment sísmic iniciat amb la mort del generalíssim. A la mateixa gala dels Max, Toni Aparisi va fer menció explícita del que ha significat el traspàs de poders valencians a les noves autoritats, i ho fa ver en termes de renaixement de la cultura.

El mateix podríem dir de les Balears i Pitiüses, encara que els moviments d'alliberament cultural no s'hi ha registrat de manera homogènia. Hi ha responsables de les polítiques culturals que ja han trobat el seu despatx i les maneres de fer fluir tot el que estava estroncat (p.e. Miquel Àngel Maria, conseller menorquí de Cultura) mentre que d'altres encara no han traçat el full de ruta.

La gran rèplica, sens dubte, s'ha produït al País Valencià.

Escriptor, guionista i crític d'art